

INGEKOMEN 2 6 AUG. 1996

775-40
2e 2/5

**Richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Dijkverbetering Oud-Empel (N-Br.)**

**Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
augustus 1996**

P 775-40
(2e ex)

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van de richtlijnen	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling, doel en besluitvorming	4
2.1 Probleemstelling en doel	4
2.2 Besluitvorming	4
2.3 Visie	5
3. Voorgenomen activiteit en alternatieven	6
3.1 Algemeen	6
3.2 Varianten	6
3.3 Alternatieven	7
4. Bestaande milieutoestand en milieugevolgen	9
4.1 Algemeen	9
4.2 Natuur	9
4.2.1 Geomorfologie en bodem	9
4.2.2 Grond- en oppervlaktewater	10
4.2.3 Flora, vegetatie, fauna en ecologische relaties	10
4.3 Cultureel erfgoed	10
4.4 Landschap en stedenbouw	11
4.5 Woon- en leefmilieu	12
5. Vergelijking van alternatieven	13
6. Leemten in kennis	13
7. Evaluatieprogramma	13
8. Vorm en presentatie	14
9. Samenvatting van de PN/MER	14
10. Samenvatting richtlijnen	15

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 12 april 1996, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 73 d.d. 15 april 1996
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen
5. Samenvatting van inspraakreacties met beantwoording
6. Advies CCD d.d. 31 mei 1996

HOOFDPUNTEN VAN DE RICHTLIJNEN

Onderbouw de keuze voor het overslagcriterium per dijkvak, rekening houdend met de specifieke omstandigheden ter plaatse.

In de Startnotitie is een visie op de dijkverbetering voldoende onderbouwd en uitgewerkt. Hierbij worden de volgende specifieke opmerkingen gemaakt:

- in grote lijnen wordt de conclusie in de Startnotitie onderschreven, dat natuurwaarden bij dit project minder van belang zijn; echter, lokaal zijn natuurwaarden wel aanwezig;
- geef voldoende aandacht aan de relatie van de dijkverbetering met de omgeving op streekniveau, bijvoorbeeld de mate waarin mogelijkheden voor rivierbedcompensatie bestaan aan de overzijde van de rivier.

Ingestemd wordt met de in de Startnotitie gepresenteerde selectie van principe-oplossingen. Daarbij worden twee opmerkingen gemaakt:

- deelsecties 2 en 4: welke mogelijkheden bestaan om de terp als afzonderlijk landschapselement te versterken?
- deelsecties 1, 4 en 5: welke buitendijkse structuren zullen worden overdijkt bij rivierwaarts gerichte werkzaamheden?

Daar waar gedacht wordt aan het treffen van bijzondere constructies, moet worden aangegeven óf en, zo ja, hoe geanticipeerd wordt op een mogelijke toekomstige verhoging van de huidige MHW's. De dan eventueel benodigde aanpassingen kunnen nadelige milieugevolgen hebben.

Uitgekiend ontwerpen is van belang waar knelpunten optreden met LNC-waarden, bijvoorbeeld waar sprake is van een groene steile dijk, locaties met waardevolle bebouwing aan weerszijde van de dijk, ter hoogte van de voormalige veerweg en waar monumentale bomen aanwezig zijn.

Het nulalternatief is geen reële optie. Bij de alternatieven moet onder andere worden ingegaan op de mogelijkheden voor natuurontwikkeling, beheersaspecten (taludhellingen en beheersvormen) en de mogelijkheid om streekeigen specie toe te passen.

Indien bij alternatieven op het bestaande tracé van de dijk per deelsectie, of mogelijk zelfs per woning, wordt bezien welke de meest gewenste oplossing is, kan dit een negatief landschappelijk effect hebben: doordat een 'lappendeken' van individuele oplossingen ontstaat, verdwijnt het doorgaande karakter van de dijk. Om ook bij dit type alternatieven een voldoende ruimtelijke kwaliteit te halen, wordt aangeraden in de visie een toetsingskader voor deze kwaliteit op te stellen, die tegelijk uitgangspunt voor het ontwerpen van varianten en alternatieven op het bestaande tracé kan zijn.

Een binnendijks alternatief, gelegen in de smalle open ruimte tussen Oud-Empel en de Maaspoort, dient zodanig te worden ingepast dat voldaan wordt aan het uitgangspunt dat een natuurvriendelijke bufferzone ontstaat. Met name voor de landschappelijke inpassing zal de afstand van de nieuwe dijk tot Oud-Empel van belang zijn. Het binnendijks alternatief dient direct als volwaardig alternatief te worden meegenomen. Bij alle alternatieven moet de herkenbaarheid van de terp in het landschap een aandachtspunt zijn.

Beschrijf in ieder geval de volgende milieugevolgen:

- aantasting door vergraving van aardkundig waardevolle gebieden en elementen;
- gevolgen voor flora, fauna en vegetatie; aandacht voor aantasting van leefgebieden voor fauna bij dijkverbreding- en verleggingen en kwelbestrijding binnendijks (door demping van natte biotopen) en hoe opties voor deelsecties zich verhouden met bestaande doelstellingen ten aanzien van de ecologische hoofdstructuur;
- effecten op cultureel erfgoed, onder andere het bodemarchief (het gebied is archeologisch van belang: in het gebied ligt een terrein van grote oudheidkundige waarde), historisch-geografische elementen en structuren, bestaande samenhangen in het gebied (bijvoorbeeld geomorfologie-nederzetting) en bouwkundig-historische objecten;

- de landschappelijke hoofdstructuur; de ruimtelijke kwaliteit van de dijk (aandachtspunt hierbij is het aangezicht van de buitendijkse bebouwing vanaf de overzijde van de rivier); de aanwezigheid van meanderresten, restgeulen enzovoort; de belevingsaspecten voor bewoners en recreanten en de wijze waarop zoveel mogelijk wordt voorkomen dat een buitendijks alternatief dat benut wordt 'ter accentuering van de terprand' een visuele barrière zal vormen;
- de invloed op het woonmilieu, onder andere eventuele sloop van woningen; situaties waar de dijk in tuinen en/of belangrijk dichterbij woningen aan komt te liggen; wijziging van de verkeersfunctie van de dijk (geluidhinder van omwonenden) en wijzigingen in het uitzicht op de rivier.

1. INLEIDING

Het Waterschap De Maaskant heeft het voornemen om de langs de linker oever van de Maas gelegen dijk van hectometerpaal 803,5 tot hectometerpaal 815,5 te verbeteren. Hiertoe zal een dijkverbeteringsplan (volgens de Wet op de waterkering) worden ontwikkeld.

Per brief van 12 april 1996 (zie bijlage 1) is de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen voor de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER).

De openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure vond plaats in de Staatscourant van 15 april 1996 (zie bijlage 2).

De belangrijkste projectgegevens zijn opgenomen in bijlage 3.

Het doel van de richtlijnen is om de gewenste inhoud voor het milieu-effectrapport (MER) aan te geven. In de "Hoofdpunten van de richtlijnen" zijn de belangrijkste punten beknopt weergegeven. Daar waar in deze richtlijnen "het MER" wordt genoemd, wordt bedoeld op de "Projectnota/MER", zoals vermeld in de procedure dijkverbeteringen Noord-Brabant 1996.

Bij de opstelling van de richtlijnen is rekening gehouden met de ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen. Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

In bijlage 5 is een samenvatting van de inspraakreacties opgenomen alsmede de repliek daarop. Bijlage 6 bevat het advies van de Coördinatiecommissie voor dijkverbeteringsplannen.

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd"*.

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effect-rapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1 Probleemstelling en doel

Het MER dient aan te geven waar het dijkvak niet voldoet aan de wettelijk gestelde veiligheidsnormen van 1/1250 per jaar bij een maatgevende afvoer van de Maas van 3.650 m³/s.

De Startnotitie bevat reeds een uitwerking van de probleemstelling. In het MER dient de beschrijving van de probleemstelling zich toe te spitsen op de volgende punten:

- kruinhoogte: geef de huidige en gewenste kruinhoogte aan in de vorm van een langsdoorsnede; onderbouw de gewenste kruinhoogte en de invloed van de Commissie Boertien II daarop;
- overslagcriterium: onderbouw de keuze voor het overslagcriterium van 0,1 l/m/s.; in alle gevallen moet de uiteindelijke keuze voor het overslagcriterium goed worden onderbouwd;
- geef voor plaatsen waar piping een probleem kan vormen voor de stabiliteit, een beschrijving van de ondergrond en de kwelstromen, geïllustreerd met representatieve dwarsdoorsneden. Daarbij moet het onderscheid worden aangegeven tussen kweloverlast en zandmeevoerende wellen, die de stabiliteit in gevaar brengen¹;
- geef voor de plaatsen waar stabiliteit een probleem kan vormen een beschrijving aan de hand van dwarsdoorsneden van de situatie, inclusief de ondergrond;
- beschrijf de invloed van de aanwezige bomen en struikbeplanting buitendijks en op de kruin op de erosiebestendigheid en de stabiliteit van de dijk.

Betrek bij deze beschrijvingen de ervaringen met recente hoogwaters.

Het regeringsstandpunt over dijkverbeteringen houdt in, dat naast het bereiken van de gewenste veiligheid ook het behoud en de ontwikkeling van LNC-waarden belangrijke uitgangspunten dienen te zijn. Om die reden moeten ook de LNC-elementen op en rond de dijk worden geanalyseerd en gewaardeerd en moet het behoud of de ontwikkeling van LNC-waarden onderdeel uitmaken van de doelstelling. Deze kan worden gebaseerd op de in de Startnotitie beschreven visie.

2.2 Besluitvorming

Beleidskader

Van overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, moet worden aangegeven welke eisen ze stellen of welke beperkingen ze opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit. Voor zover deze voldoende in de Startnotitie staan verwoord kan volstaan worden met een samenvatting hiervan. De visie en geselecteerde alternatieven vormen hiervan als het goed is een afspiegeling.

1. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de nieuwe rekenregels van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen (TAW), zoals vermeld in het "Technisch Rapport voor controle op het mechanisme piping bij rivierdijken". Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen. Delft, 1994.

Te nemen besluiten

Het besluit waarvoor het MER is opgesteld en de overheidsinstantie die dit besluit zal nemen, moet worden vermeld. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten die (volgens de Wet op de waterkering) gelijktijdig genomen worden zijn aangegeven. De vereisten die met deze besluiten samen hangen dienen integraal onderdeel van het voorkeurs-/ontwerpplan uit te maken dat aan het eind van de Projectnota/MER-fase ter visie gelegd gaat worden.

2.3 Visie

In de Startnotitie is aandacht besteed aan het ontwikkelen van een visie op de dijkverbetering, in de lijn van de *Handreikingen* van de TAW. De ontwikkeling van een visie is nodig om de knelpunten te kunnen identificeren, en als eerste stap om het aantal mogelijke oplossingen in te perken. In de visie moet, op basis van een inventarisatie van LNC-waarden en het relevante beleid, een beschrijving worden gegeven van de huidige en de gewenste ruimtelijke kwaliteit.

In de Startnotitie is een visie op de dijkverbetering voldoende onderbouwd en uitgewerkt. Hierbij worden de volgende specifieke opmerkingen gemaakt:

- In de gebiedsvisie zoals omschreven in § 4.4. van de Startnotitie (1e alinea) wordt het karakter van Oud-Empel als 'bijzonder' benoemd: 'een oase in een snel verstedelijkend landschap'. Op pagina 30 (4e aandachtstreepje) wordt aangegeven dat het 'smalle gebied ten zuiden van Oud-Empel als bufferzone zou moeten worden ontwikkeld', omdat 'herkenbaarheid en eigenheid van Oud-Empel enigszins onder druk staan van de groeiende stadswijk Maaspoort'. Dit legt een claim op de landschappelijke inpassing van het binnendijkse alternatief. Samen met gemeente en provincie zullen voor de inpassing in de bufferzone uitgangspunten moeten worden geformuleerd.
- In grote lijnen wordt de conclusie in de Startnotitie onderschreven dat natuurwaarden bij dit project minder van belang zijn; echter, lokaal zijn natuurwaarden wel aanwezig, bijvoorbeeld ruige overhoeken en wilg- en meidoornstruwelen aan de terprand. Bij aantasting dient natuurcompensatie een integraal onderdeel van de uitwerking uit te maken.
- Voldoende aandacht moet worden gegeven aan de relatie van de dijkverbetering met de omgeving op streekniveau, bijvoorbeeld de mate waarin rivierbed-compensatie mogelijk is aan de overzijde van de rivier. Indien dit laatste aan de orde is, dient vooraf overleg plaats te vinden met de betrokken instanties (provincie, waterschap, gemeente(n), RWS) in de andere provincie.

In de Projectnota/MER moet worden ingegaan op de consequenties van het handhaven van de bebouwing voor doelstellingen en knelpunten ten aanzien van LNC-waarden.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen".*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

Artikel 7.10, lid 4 van de Wm:

"Het bevoegd gezag kan bepalen dat, indien niet alle nadelige gevolgen voor het milieu kunnen worden beperkt, bij de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven tevens de mogelijkheden worden beschreven om door het treffen van voorzieningen of maatregelen elders de resterende nadelige gevolgen te compenseren."

3.1 Algemeen

In § 6.1 van de Startnotitie wordt voor het dijkverbeteringsplan aangegeven welke principe-oplossingen bestaan. Per deelsectie is een nadere inperking of selectie gemaakt van de principe-oplossingen in de vorm van **varianten** (Startnotitie, tabel 6.1). De dijkverbeterings**alternatieven** bestaan uit kettingen van varianten voor het hele dijktraject. De varianten moeten hierbij zo op elkaar zijn afgestemd, dat een logisch geheel ontstaat. Onderstaand wordt ingegaan op de in het MER te onderzoeken varianten en alternatieven.

3.2 Varianten

In zijn algemeenheid wordt ingestemd met de in de Startnotitie gepresenteerde selectie. Daarbij worden een paar opmerkingen gemaakt:

- * Deelsecties 2 en 4: welke mogelijkheden bestaan om de terp als afzonderlijk landschapselement te versterken?
- * Deelsecties 1, 4 en 5: welke buitendijkse structuren zullen worden overdijkt bij rivierwaarts gerichte werkzaamheden;
- * De binnendijkse variant dient gelijktijdig als een integraal onderdeel van de afweging te worden meegenomen. Hiermee komt het optionele aspect te vervallen. Bij deze variant dient te worden ingegaan op schade- dan wel veiligheidsaspecten van de huidige binnendijkse panden/bewoners van Oud-Empel. Deze aspecten dienen in relatie te worden gebracht met de veiligheidsaspecten van het achterland.
- * Bij alle varianten dient nadrukkelijk rekening te worden gehouden met het aspect privacy van de dijkbewoners. Dit aspect dient in relatie tot de huidige situatie te worden beschouwd.
- * Het is wenselijk om vooraf de beoordelingscriteria aan te geven waaraan de verschillende varianten en alternatieven zullen worden getoetst. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen zware en minder zware. Op deze manier kan achteraf een eenduidige en zoveel mogelijk objectieve beoordeling plaatsvinden.

Per deelsectie dient in het MER op basis van verdere analyse te worden uitgewerkt welke oplossingen voor de dijkverbetering het meest relevant zijn en naar welke oplossing de voorkeur uitgaat. De varianten moeten zijn gebaseerd op reële ontwerpprofielen. De hoogte, de vorm

(hellingen en bermen) en het ruimtebeslag moeten op schaal en in hoge mate inzichtelijk en in samenhang met de huidige situatie ingetekend worden weergegeven.

Bijzondere constructies moeten in het MER zodanig nauwkeurig zijn uitgewerkt en onderbouwd (constructietype, sterkte, diepte, materiaalkeuze, uitvoeringsmethode, risico's voor de belendingen en voor kwelstromen), dat het verschil met de huidige situatie duidelijk inzichtelijk is.

Daar waar gedacht wordt aan het treffen van bijzondere constructies, moet een aandachtspunt zijn dat de huidige MHW's mogelijk in de toekomst zullen worden verhoogd. In dat geval zullen getroffen voorzieningen moeten worden aangepast, hetgeen niet in alle gevallen even makkelijk zal zijn, dan wel aanleiding zou kunnen geven tot ongewenste nadelige (milieu)effecten. Aangegeven moet worden óf en, zo ja, op welke wijze hierop wordt geanticipeerd.

Met het toepassen van bijzondere constructies dient terughoudend te worden omgesprongen. Deze constructies dienen daarom gemotiveerd te worden in relatie tot de aanleiding van de toepassing. In zijn algemeenheid dienen zware maatschappelijke belangen gediend te zijn bij toepassing van met name beweegbare keringen. De toepassing van dit soort keringen louter ter behoud van het uitzicht zoals genoemd op blz. 40 van de Startnotitie, wordt als een onvoldoende argument aangemerkt.

In de Startnotitie wordt gewezen op het belang van 'uitgekiend ontwerpen'. Uitgekiend ontwerpen is van belang als er knelpunten optreden met LNC-waarden.

Knelpunten kunnen zich bijvoorbeeld voordoen op locaties waar sprake is van een 'groene steile dijk'. Daar waar geconstateerd wordt dat sprake is van onvoldoende stabiliteit of erosiebestendigheid van de dijk als gevolg van de steilte, zou verflauwing van het talud een voor de hand liggende optie zijn. Echter, dit zou het bijzondere karakter van de dijk aantasten. Bij het streven naar een uitgekiend ontwerp moet dan worden bezien welke andere opties er zijn, zoals het aanleggen van een steunberm aan de voet van de dijk (bij welke optie overigens aandacht moet zijn voor het mogelijk dempen van natte biotopen).

Een tweede type knelpunten waar uitgekiend ontwerpen aan de orde is, zijn locaties met waardevolle bebouwing (uit landschappelijk of cultuurhistorisch oogpunt) aan weerszijden van de dijk.

Uitgekiend ontwerpen is verder van belang ter hoogte van de voormalige veerweg en waar monumentale bomen aanwezig zijn.

Bezie de mogelijkheid om streekeigen specie toe te passen.

3.3 Alternatieven

De verschillende varianten kunnen worden gecombineerd tot samenhangende dijkverbeteringsalternatieven voor het gehele dijkvak, waarin zonodig mitigerende en compenserende^{2]} maatregelen zijn opgenomen, alsmede de concrete invulling van aanleg, beheer en gebruik. Hierbij moet ook worden ingegaan op de mogelijkheden voor natuurontwikkeling. Het MER dient in ieder geval een meest milieuvriendelijk alternatief te beschrijven. Als het voorkeursalternatief daarvan verschilt, moet dat worden aangegeven.

Het nulalternatief voor het gehele dijktraject is geen reële optie. Daarom kan worden volstaan met het beschrijven van de huidige situatie en autonome ontwikkeling als referentie voor de dijkverbeteringsalternatieven (zie hoofdstuk 4).

2 Hierbij moet ook voldoende aandacht gegeven worden aan eventuele rivierbedcompensatie.

Volgens de Startnotitie zal onder andere worden gekeken naar een alternatief/alternatieven op het bestaande tracé van de dijk. Knelpunten ten aanzien van aanwezige bebouwing, kunnen daarbij zo veel mogelijk worden voorkomen door, afhankelijk van de aanwezige bebouwing op en langs de dijk, versterking beurtelings aan de ene en aan de andere zijde van de dijk te laten plaatsvinden en bovendien per deelsectie, of mogelijk zelfs per woning, te bezien welke de meest gewenste oplossing is (verhoging, bijzondere constructie, verbreding, enzovoort). Indien een dergelijk alternatief wordt ontwikkeld, moet de uiteindelijke ruimtelijke kwaliteit hiervan een aandachtspunt zijn. Hoewel een dergelijk alternatief uit een oogpunt van woon- en leefmilieu voordelen biedt, kan het een negatief ruimtelijk effect hebben, doordat een 'lappendeken' van individuele oplossingen ontstaat, waarbij het doorgaande karakter van de dijk verdwijnt. Om ook bij dit type alternatieven een voldoende ruimtelijke kwaliteit te halen, wordt aangeraden als onderdeel van de visie, een toetsingskader voor deze kwaliteit op te stellen, die tegelijk uitgangspunt voor het ontwerpen van alternatieven^{3]} op het bestaande tracé kan zijn.

Bij alle alternatieven moet de herkenbaarheid van de terp in het landschap een aandachtspunt zijn.

Meest milieuvriendelijk alternatief

Het belang van de in de Startnotitie aangegeven wijze waarop het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) zal worden ontwikkeld, wordt onderschreven. Uitgaande van de volgens de visie met prioriteit te beschermen of te ontwikkelen LNC-waarden, zal worden gezocht naar een alternatief dat deze waarden zo veel mogelijk ontziet/ontwikkelt (maar daarbij wel voldoet aan de te stellen veiligheidseisen).

Compensatie

Op grond van o.a. het Structuurschema Groene Ruimte moet compensatie onderdeel uitmaken van de in het MER te behandelen alternatieven. Onder compensatie wordt verstaan: het creëren van -landschap en natuur die vergelijkbaar is met het verloren gegane. De mogelijkheden voor compensatie van verloren gegane LNC-waarden dienen zonodig te worden beschreven en integraal in het ontwerpplan te worden opgenomen.

3 En varianten.

4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen"*.

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm: Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven"*.

4.1 Algemeen

De **bestaande toestand van het milieu** moet worden beschreven voor zover deze door de dijkverbetering wordt beïnvloed. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving. Dit betekent, dat per milieu-aspect de omvang van het studiegebied kan verschillen. Voor zover in het gebied bepaalde **autonome ontwikkelingen** plaatsvinden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van reeds vastgelegd beleid, dient dit bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken.

Daar waar dat de inzichtelijkheid van de gevraagde informatie bevordert, dient in het MER duidelijk kaartmateriaal te worden opgenomen.

Bij de beschrijving van de **gevolgen voor het milieu** dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk of permanent zijn;
- aangezien in het onderhavige project naast negatieve ook positieve milieugevolgen kunnen optreden, dienen beide in de effectbeschrijving te worden opgenomen;
- naast een +/- waardering van te verwachten milieugevolgen, moeten deze in ieder geval ook kwalitatief worden beschreven;
- de manier waarop de milieugevolgen zijn berekend en ingeschat, dient controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in een bijlage of door expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- ter vermindering van overbodige informatie dient de beschrijving van de bestaande situatie van het milieu niet uitgebreider te zijn dan nodig als referentie voor het beschrijven van de milieugevolgen.

4.2 Natuur

4.2.1 Geomorfologie en bodem

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Het MER dient een beeld te geven van de geomorfologie en bodemgesteldheid in het studiegebied (bestaande hoogteverschillen en bodemopbouw), inclusief mogelijke vormen van bodemverontreiniging die van invloed kunnen zijn op de uitvoering van varianten. De beschrijving in het MER kan voor een groot deel worden ontleend aan de in de Startnotitie gepresenteerde informatie (§ 3.2).

Gevolgen voor het milieu

Het MER dient aan te geven in hoeverre aardkundig waardevolle gebieden worden aangetast door vergraving.

4.2.2 Grond- en oppervlaktewater

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Aandacht dient te worden besteed aan het optreden van grondwaterstromingen tussen binnen- en buitendijkse gebieden en de invloed hierop van scheidende lagen en deklaag als sturende factor van met name kwelafhankelijke ecosystemen. Dit voor zover van belang voor de effectbeschrijving van de dijkverbetering.

Gevolgen voor het milieu

De beschrijving kan zich concentreren op de effecten nabij bebouwing en in de nabijheid van binnendijkse dijksloten, kleiputten, moerasjes of waterpartijen.

4.2.3 Flora, vegetatie, fauna en ecologische relaties

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

De beschrijving in het MER kan worden ontleend aan de in de Startnotitie gepresenteerde informatie (§ 3.4) en reeds uitgevoerde inventarisaties⁴].

Gevolgen voor het milieu

De effecten van de verschillende alternatieven op bovenvermelde elementen en relaties dienen te worden beschreven. Besteed daarbij vooral aandacht aan aantasting van leefgebieden voor fauna bij dijkverbreding en -verleggingen en kwelbestrijding binnendijks (door demping van natte biotopen). Een ander aandachtspunt is, hoe opties voor deelsecties zich verhouden met bestaande doelstellingen ten aanzien van de ecologische hoofdstructuur, zoals neergelegd in de provinciale uitwerking van het Natuurbeleidsplan.

4.3 Cultureel erfgoed

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

De beschrijving in het MER kan worden gebaseerd op de in de Startnotitie gepresenteerde informatie (§ 3.3) en reeds uitgevoerde inventarisaties⁵]. In het MER dienen de voorkomende cultuurhistorische elementen en structuren te worden gewaardeerd⁶].

Het gebied is archeologisch van belang: in het gebied ligt een terrein van grote oudheidkundige waarde⁷]. Het betreft hier een terrein waarin sporen van bewoning uit de Romeinse tijd en de Middeleeuwen (12 voor Christus - 500 na Christus). De cultuurhistorische aspecten dienen zoveel mogelijk in onderling verband en in verband met de landschappelijke ontwikkeling te worden beschouwd.

Waar de archeologische waarden door realisatie van het voorkeursalternatief in het geding kunnen zijn, moeten zij in beeld worden gebracht door een archeologische verkenning. De resultaten van deze verkenning dienen betrokken te worden bij het vormgeven van het voorkeursalternatief. Indien dan blijkt dat archeologische waarden niet kunnen worden gespaard, moet een opgraving worden uitgevoerd voordat met de verbetering wordt begonnen.

-
4. Bijvoorbeeld het rapport betreffende landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische aspecten van januari 1989.
 5. Bijvoorbeeld het rapport betreffende landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische aspecten van januari 1989.
 6. Daarbij dient aandacht te worden besteed aan elementen of structuren die een wettelijke bescherming genieten. Voorts gaat het om 'jonge' objecten en stads- of dorpsgezichten uit de periode 1850-1940 in het kader van het Monumenten Selectie Project (MSP) van de provincie Noord-Brabant.
 7. Zie inspraakreactie 1, bijlage 4.

Aandachtspunten bij de beschrijving zijn:

- de aanwezigheid van historisch-geografische elementen en structuren. In de beschrijving dient te worden aangegeven in hoeverre de structuren en elementen in de plangebieden deel uitmaken van grotere ruimtelijke eenheden als het Maaslandschap;
- bestaandesamenhangen (bijvoorbeeld geomorfologie-nederzetting, nederzetting-cultuurland, nederzetting-wegenpatroon);
- de aanwezigheid van bouwkundig historische objecten, voor zover relevant bij de uitwerking van varianten of bij de uiteindelijke keuze voor een alternatief.

Gevolgen voor het milieu

Per alternatief dient te worden aangegeven welke patronen of elementen verloren gaan of worden aangetast, wat de waarde daarvan is en wat ervoor in de plaats komt. Tevens moet worden aangegeven op welke wijze cultuurhistorisch waardevolle elementen kunnen worden ingepast in de nieuwe situatie.

Bijzondere aandacht bij de beschrijving is gewenst voor effecten op:

- de aantasting van historisch-geografische waarden door het verloren gaan van elementen of door vermindering van ruimtelijke samenhang met de omgeving (samenhang binnen structuur plangebied, samenhang met Maaslandschap);
- de (mogelijke) aantasting van archeologische waarden door het verloren gaan van (delen van) het bodemarchief;
- de (mogelijke) aantasting van historisch-bouwkundige waarden door afbraak van (delen van) gebouwen en andere objecten.

4.4 Landschap en stedenbouw

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER moet, mede aan de hand van kaarten en schetsen, duidelijk worden gemaakt:

- de landschappelijke hoofdstructuur van het gebied, waarbinnen de dijkverbetering plaatsvindt, met inbegrip van de samenhangen in regionale context;
- de ruimtelijke kwaliteit van de dijk in samenhang met de aanliggende landelijke en stedelijke omgeving; een aandachtspunt hierbij is het aangezicht van de buitendijkse bebouwing vanaf de overzijde van de rivier, onder andere de werking als ensemble van clusters dorpshuizen aan de dijkweg.

De beschrijving in het MER kan grotendeels worden ontleend aan de in de Startnotitie gepresenteerde informatie (§ 3.5) en reeds uitgevoerde inventarisaties⁸). Aandachtspunten bij deze beschrijving zijn verder:

- de aanwezigheid van geomorfologisch waardevolle elementen en patronen (meanderruggen en geulen). Een koppeling met de beschrijving van archeologische en historisch-geografische gegevens is hierbij zinvol;
- de huidige visueel-landschappelijke waarden (belevingsaspecten voor bewoners en recreanten). Ook hier dient de relatie met de ruimere omgeving te worden gelegd: in hoeverre vormt het plangebied een herkenbaar deel van het Maaslandschap?

8 Bijvoorbeeld het rapport betreffende landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische aspecten van januari 1989.

Gevolgen voor het milieu

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dient per alternatief te worden aangegeven in hoeverre de visueel-ruimtelijke karakteristiek van de dijk blijft gehandhaafd dan wel gewijzigd wordt, zowel per sectie als voor het gehele dijktraject⁹.

Bijzondere aandacht bij de beschrijving van de milieugevolgen is gewenst voor:

- de wijze waarop zoveel mogelijk wordt voorkomen dat een buitendijks alternatief, dat benut wordt 'ter accentuering van de terprand', een visuele barrière zal vormen (zie bladzijde 34/35 van de Startnotitie) Zie ook onder paragraaf 3.2 van deze Richtlijnen;
- de aantasting van geomorfologische waarden door vergraving of doorsnijding;
- de aantasting van visueel-landschappelijke waarden door het verdwijnen dan wel minder herkenbaar worden van identiteitsbepalende landschapselementen.

4.5 Woon- en leefmilieu

Bij de beschrijving van de invloed op het woonmilieu dient te worden ingegaan op:

- eventuele sloop van woningen;
- situaties, waar de dijk in tuinen en/of belangrijk dichterbij woningen aan komt te liggen;
- wijziging van de verkeersfunctie van de dijk en de betekenis daarvan voor het verkeer en de geluidhinder van omwonenden;
- wijzigingen in het uitzicht op de rivier.

⁹ De ecologische en cultuurhistorische aspecten van het landschap zijn reeds in eerdere paragrafen van dit hoofdstuk behandeld.

5. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven"*.

De milieu-effecten van de varianten en de daarop gebaseerde dijkverbeteringsalternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken. Deze vergelijking moet zoveel mogelijk kwalitatief en kwantitatief in beeld worden gebracht.

Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

De toekomstgerichtheid van de oplossingen dient tevens onderdeel van de afweging te vormen. Het gaat hierbij om beheers-, onderhouds- en kostenaspecten ten aanzien van de beschreven aspecten. Hierbij dient noodzakelijke vervanging te worden meegenomen.

Zie ook paragraaf 3.2 "Varianten".

Bij de vergelijking van de alternatieven dienen de financiële aspecten te worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen.

6. LEEMTEN IN KENNIS

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [dat wil zeggen van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens"*.

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelvorming, moeten worden genoemd. Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moeten worden:

- de onzekerheden die zijn blijven bestaan en de redenen hiervoor
- de mate waarin dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

7. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma opstellen om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en om zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

De initiatiefnemer dient in het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma te geven (bijvoorbeeld in de vorm van een monitoringprogramma), omdat er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het op te stellen evaluatieprogramma. Een mogelijkheid is om dit programma op te nemen in het volgens de Wet op de waterkering voorgeschreven 'dijkregister'.

8. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren, kaarten en dergelijke.

Voor de overige presentatie is het nodig om:

- de PN/MER goed toegankelijk te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij de PN/MER op te nemen;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen, in de teksten gebruikte referenties als dwarsprofielnummers, dijkhectometers, rivierkilometers e.d. en een duidelijke legenda. De kaartschaal voor situatietekeningen waarop knelpunten (LNC + dijktechnische) en van belang zijnde structuren inzichtelijk worden gemaakt, dient 1:1000 of nauwkeuriger te bedragen. De uit te werken kenmerkende dwarsprofielen dienen een hoge inzichtelijkheid te bieden met o.a. bestaande en nieuwe situatie met bijbehorende hoogtematen, lengtematen, materiaalaanduidingen e.d.

9. SAMENVATTING VAN DE PN/MER

De samenvatting is het deel van de PN/MER dat vooral wordt gelezen door diegenen die de besluiten nemen en door insprekers. De samenvatting verdient daarom bijzondere aandacht en moet een goede afspiegeling zijn van de inhoud van de PN/MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de belangrijkste LNC-waarden in het studiegebied en de knelpunten per deelsectie;
- de principe-oplossingen (varianten) en de uitwerking tot alternatieven;
- de belangrijkste milieu-effecten voor elk integraal dijkverbeteringsalternatief;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

10. SAMENVATTING VAN DE RICHTLIJNEN

1. Onderbouw de technische tekortkomingen aan de waterkeringen alsmede de voorgestelde verbeteringen op deze punten (kruinhoogte, piping, stabiliteit, erosiebestendigheid) in relatie tot de mogelijkheden en de problematiek ter plaatse;
2. Inventariseer alle overige besluiten nodig voor de uitvoering van het voorkeursplan en stem dit plan integraal af op de bij de besluiten behorende vereisten;
3. Neem het ontwerp voor het binnendijks alternatief direct in de PN-MER mee en stem het af op de gewenste natuurvriendelijke bufferzone tussen Oud-Empel en wijk De Maaspoort;
4. Houdt bij de planuitwerking rekening met: de aanwezige en/of potentiële LNC-waarden (waardevolle bebouwing, voormalige veerweg, monumentale bomen, herkenbaarheid terp), compensatie-vereisten, vergelijkingen en keuzes tussen waarden die niet tegelijkertijd gespaard kunnen worden, de toepassing van uitgekende ontwerpen, privacy van de huidige dijkbewoners en een totaaloplossing als een logisch geheel (voorkoming lappendeken);
5. Formuleer vooraf een toetsingskader voor de "ruimtelijke kwaliteit" dat als uitgangspunt voor de uitwerking van varianten en alternatieven kan dienen;
6. Formuleer vooraf de beoordelingsaspecten en criteria die in de uiteindelijke afweging van varianten en alternatieven een rol zullen spelen;
7. De uit te werken oplossingen dienen in hoge mate inzichtelijk te worden gepresenteerd t.b.v. een goede beoordeling vanuit alle in het geding zijnde invalshoeken;
8. De toepassing van beweegbare keringen dient uiterst terughoudend te gebeuren. Slechts bij zware maatschappelijke belangen is toepassing te overwegen;
9. Maak de huidige situatie (functies, waarden, situatie e.d.) goed inzichtelijk (kaart + omschrijving) en geef de effecten van de varianten aan. Hierbij aandacht voor flora, fauna, ecologische relaties, geomorfologie, water(stroming), cultureel erfgoed, archeologie, landschap en stedenbouw, woon- en leefmilieu, beheer, onderhoud/vervanging, verkeer en kosten;
10. Een aanzet tot een evaluatieprogramma dient onderdeel van de PN/MER te zijn;
11. Bijzondere aandacht dient te worden geschonken aan de presentatie van de verschillende gegevens (zowel de bestaande als de nieuwe ontwerpen). Door middel van duidelijke tekeningen (die op de gebruikte teksten en tabellen aansluiten) dienen overzichten, dwarsprofielen e.d. gepresenteerd te worden.
12. Van de PN/MER dient een handzame samenvatting gemaakt te worden waarin alle essenties staan weergegeven.

BIJLAGEN

**bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Dijkverbetering Oud-Empel (N-Br.)**

(bijlagen 1 t/m 6)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 12 april 1996 waarin de Commissie
in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

775-1

Provincie
Noord-Brabant

Dienst Waterstaat, Milieu en Vervoer

Provinciehuis
Brabantlaan 1
Correspondentie-adres:
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefax: (073) 612 35 65

Telefoon (073) 681 28 12

Ons kenmerk: 378976
Uw kenmerk: -
Afdeling : WTR
Doorkiesnr.: 6808160
Bijlagen : 2
Datum : 12 april 1996
Onderwerp : Startnotitie milieu-effect-
rapportage dijkverbetering
traject Oud-Empel
(Wet milieubeheer artikel 7.12).

De Commissie voor de
Milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen:	15 APR. 1996
nummer:	634-96
dossier:	775-1,2,3,4 (ix)
kopie naar:	775-1P _u /B:6

Geachte commissie,

Hierbij doen wij u toekomen de Startnotitie van het waterschap
De Maaskant, inzake de milieu-effectrapportage voor de dijkverbetering
van het traject Oud-Empel.

De Startnotitie is op 2 april 1996 bij ons ingekomen.

De Startnotitie zullen wij op 15 april 1996 bekendmaken in
Het Brabants Dagblad, editie 's-Hertogenbosch en in de Staatscourant.
Een exemplaar van de kennisgeving treft u hierbij aan.

De Startnotitie ligt van 16 april 1996 tot en met 13 mei 1996 ter
inzage. De termijn voor het indienen van schriftelijke reacties loopt
eveneens tot en met 13 mei 1996.

Wij verzoeken u ons binnen de voorgescreven termijn van 9 weken
(artikel 7.14 Wet milieubeheer) te adviseren op de te geven richtlijnen
inzake de inhoud van het MER.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,
het hoofd van het bureau Waterschappen,

mr. J.A.Th.M. de Visser.

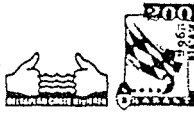
Bij antwoord s.v.p. onderwerp, datum en kenmerk van deze brief vermelden

Bankrelaties: ING Rekening nr. 67.45.60.043, Postbank nr. 1070176 t.n.v. Provincie Noord-Brabant

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 73 d.d. 15 april 1996

Milieu- effectrap- portage

Dijkverbetering traject Oud-Empel

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant maken gelet op artikel 7.12 van de Wet milieu-beheer als bevoegd gezag het volgende bekend.

De dijkstoel van het waterschap De Maaskant heeft op 3 april 1996 een Startnotitie bij ons college ingediend als eerste stap in een procedure die moet leiden tot het opstellen van een milieu-effectrapportage (MER) voor de dijkverbetering van het traject Oud-Empel (hmp 803,5-815,5).

Het besluit, waarbij het MER wordt opgesteld, is de goedkeuring van het plan tot dijkverbetering volgens de Wet op de Waterkering.

Het op te stellen MER is bedoeld om de gevolgen van de voorgenomen dijkverbetering voor het fysieke milieu zichtbaar te maken.

Het doel van de Startnotitie is om inzicht te geven in de noodzaak van de dijkverbetering, de ontwikkelingen die in het gebied rondom de dijk worden gewenst en de dijkverbeteringsalternatieven die op basis van de gewenste ontwikkelingen zijn geselecteerd. Voor de verdere uitwerking van deze alternatieven in een projectnota voor de dijkverbetering en het milieu-effect-rapport, zal de provincie richtlijnen geven. Deze richtlijnen moeten door de initiatiefnemer (het waterschap) bij het opstellen van de Projectnota/MER in acht worden genomen. Ten behoeve van deze richtlijnen kan op de ingediende Startnotitie worden ingesproken. De provincie zal over de uit te brengen richtlijnen nog geadviseerd worden door de landelijke Commissie MER en door de provinciale Coördinatiecommissie voor dijkverbeteringsplannen (CCD). Deze laatste commissie zal de Startnotitie behandelen in een openbare vergadering die op 30 mei 1996 zal worden gehouden in het provinciehuis te 's-Hertogenbosch. Nadere informatie over deze vergadering is te verkrijgen bij de heer J. Sonnevijle, tel. 073 - 6808162.

De startnotitie ligt met ingang van 16 april 1996 gedurende vier weken ter inzage:

- op werkdagen tijdens de daarvoor gebruikelijke tijden in het stadskantoor van de gemeente 's-Hertogenbosch en in hulpsecretarie Empel;
- in de bibliotheek van het provinciehuis, Brabantlaan 1 te 's-Hertogenbosch, tijdens kantooruren;
- op werkdagen tijdens de daarvoor gebruikelijke tijden in het kantoor van het waterschap De Maaskant te Oss.

Op woensdag 1 mei 1996, om 20 uur zal in "De Lachende Vis", Empelsedijk 21 te Oud-Empel een inspraakavond worden belegd, waarop tevens eenieder in de gelegenheid is zijn zienswijze naar voren te brengen.

Schriftelijke opmerkingen over de Startnotitie kunnen gedurende de periode van terinzagelegging, dus tot en met 13 mei 1996, worden ingezonden aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch onder vermelding van Dijkverbetering traject Oud-Empel.

Nadere informatie over de Startnotitie is te verkrijgen bij het waterschap De Maaskant, tel. 0412-698300, of bij de heer B. van den Reek van de provincie, tel. 073-6808163. Degene die opmerkingen inzendt kan verzoeken zijn persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Voor de goede orde merken wij op dat in deze fase van de procedure slechts opmerkingen kunnen worden gemaakt omtrent de te maken richtlijnen voor het opstellen van het MER. De Projectnota/MER zal te zijner tijd, samen met de goedkeuringsaanvraag voor het voorkeursalternatief van het waterschap, ter inzage gelegd worden.

's-Hertogenbosch, april 1996

Provincie Noord-Brabant

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Waterschap de Maaskant

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Besluit: goedkeuring dijkverbeteringsplan volgens de Wet op de waterkering

Categorie Besluit m.e.r.: 12.2

Activiteit: dijkverbetering van het traject Oud-Empel (hmp 803,5 – 815,5) op de linker oever van de Maas

Procedurale gegevens:

kennisgeving startnotitie: 15 april 1996

richtlijnenadvies uitgebracht op: 17 juni 1996

Bijzonderheden:

De visie op de dijkverbetering is in de startnotitie voldoende uitgewerkt en onderbouwd. De Commissie stemt in met de gepresenteerde principe-oplossingen. De Commissie onderstreept de visie in de startnotitie, dat de bestaande landschappelijke en cultuurhistorische samenhang tussen Oud-Empel en haar van oorsprong agrarische achterland van groot belang is voor het handhaven van het bestaande karakter van Oud-Empel. Een binnendijks alternatief, gelegen in de smalle open ruimte tussen Oud-Empel en de Maaspoort, past niet binnen deze gebiedsvisie, omdat een binnendijks alternatief zowel de bestaande buffer tussen Oud-Empel en de Maaspoort verkleint als de samenhang tussen Oud-Empel en haar achterland verstoort. De Commissie onderschrijft in grote lijnen de conclusie in de startnotitie dat natuurwaarden bij dit project minder van belang zijn. Echter, lokaal zijn natuurwaarden wel aanwezig. Het gebied is archeologisch van belang.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. G.J. Flórián

drs. J.A.A.M. Leemans

drs. G.M. van Laar-Melchior

ing. D. Hamhuis

dr. J.T. de Smidt (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. R.A.A. Verheem

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	960502	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB)	Amersfoort	960522
2.	960507	N.V. Nederlandse Gasunie	Groningen	960522
3.	960420	M. Van Pelt	Lith	960522
4.	960513	VERSLAG van de inspraakavond d.d. 1 mei 1996 te Oud-Empel	's-Hertogen- bosch	960522

BIJLAGE 5

Samenvatting van inspraakreacties met beantwoording

In deze bijlage worden de inspraakreacties beknopt weergegeven. Vervolgens is in de reactie van het bevoegd gezag zo nodig aangegeven op welke plaats het betreffende onderwerp in Startnotitie of richtlijnen aan de orde komt dan wel waarom een reactie niet is overgenomen.

1. Mw. Van Pelt te Oud-Empel

- a. Spreekt de voorkeur uit voor een nieuwe dijk tussen de bestaande dijk en de wijk Maaspoort.
- b. Het aanleggen van een nieuwe dijk tussen de bestaande dijk en de Maas zal verlies van uitzicht en aantasting van de privacy veroorzaken.
- c. Een eventuele nieuwe dijk langs de Maas dient in ieder geval ontoegankelijk te worden gemaakt voor fietsers en wandelaars.

Reactie bevoegd gezag:

- a. Het maken van een definitieve keuze is in dit stadium nog niet aan de orde. In deze fase van de procedure gaat het om het een keuze op hoofdlijnen op basis van uitgangspunten die van belang worden gevonden. De uiteindelijke keuze geschiedt in een latere fase op basis van een afweging van alle belangen.
In de richtlijnen is de uitwerking van de binnendijkse variant opgenomen, zodat een integrale afweging kan plaatsvinden.
- b. Dit aspect is als afzonderlijk aandachtspunt in de richtlijnen opgenomen. Hier zal bij de nadere uitwerking van de alternatieven aandacht aan worden geschonken.
- c. Zie de opmerking onder punt b.

2. N.v. Nederlandse Gasunie te Groningen

Deelt mede dat er bij het project Oud-Empel geen belangen van de maatschappij zijn betrokken.

Reactie bevoegd gezag:

Voor kennisgeving aangenomen.

3. Rijksdienst voor oudheidkundig bodemonderzoek

In verband met mogelijk oudheidkundige waarden in dit gebied wordt verzocht om in de richtlijnen op te nemen dat de opdrachtgever bij het ontwerpen en uitvoeren van de plannen voor de dijkverbetering rekening houdt met het archeologisch belang van het gebied door voorafgaand aan het ontwerpen van de plannen een archeologische inventarisatie van het gebied te laten uitvoeren om de nog onbekende waarden in dit gebied vast te stellen. De resultaten dienen in de plannen te worden verwerkt.

Reactie bevoegd gezag:

In de richtlijnen zijn ten aanzien van de oudheidkundige waarden aandachtspunten opgenomen.

Mondelinge reacties op inspraakavond d.d. 1 mei 1996

4. De heer Godschalx te Oud-Empel

De variant, in casu het verhogen van de kruin met 0,50 cm, is zinloos en behoeft dan ook niet langer in het onderzoek te worden meegenomen.

Reactie bevoegd gezag:

In de Startnotitie (tabel 6.1) pag. 41 wordt per deelsectie aangegeven, welke principeoplossingen voor het betreffende deeltraject als technisch mogelijk, beschouwd gaan worden. Vervolgens zijn deze principe-oplossingen getoetst op consistentie en aan de visie op hoofdlijnen. Daaruit is naar voren gekomen welke varianten nader zullen worden onderzocht. Het schrappen van de genoemde variant is in dit stadium niet nodig. In een later stadium zullen de voor- en nadelen van deze variant beoordeeld worden, mede in vergelijking tot de overige uitgewerkte varianten.

5. De heer Dekkers te Oud-Empel

- a. Spreekt de voorkeur uit voor een terpoplossing tot de huidige hoogte van de weg met daarop de mogelijkheid van een demontabele constructie.
- b. Verwijst naar de punten 1 t/m 8 op blz. 27 van de Startnotitie als criteria van de bewoners.

Reactie bevoegd gezag:

- a. Het maken van een keuze is in dit stadium nog niet aan de orde. Geconstateerd wordt dat de buitendijkse verbetering aansluitend aan de terprand als uit te werken in de Startnotitie is opgenomen. Hierbij wordt opgemerkt dat de toepassing van bijzondere constructies, met name beweegbare/demontabele constructies is voorbehouden aan situaties waarbij een aanmerkelijk belang de toepassing vergt. Als zodanig is dit in de Richtlijnen aangegeven.
- b. Ten aanzien van de genoemde punten 1 t/m 8 het volgende.
 - 1) Het indijken van buitendijkse panden/bewoners behoort niet tot de doelstelling van de dijkverbeteringen. In het geval van buitendijkse panden in Oud-Empel gaat het niet zozeer om de veiligheid maar meer om eventuele schadebeperking. Dit laatste is van een ander karakter dan de veiligheid van een groot gebied.
 - 2, 3, 4 + 5) Deze aspecten zijn als aandachtspunten in Startnotitie en Richtlijnen opgenomen. De nadere uitwerking en afweging moet leren in hoeverre hieraan tegemoet kan worden gekomen.
 - 6) Er dient een zeker evenwicht te bestaan tussen de kosten van een oplossing en de daarmee te dienen belangen. Hoe deze vergelijking zal uitpakken is in dit stadium nog niet aan te geven.
 - 7) Zie Startnotitie en Richtlijnen
 - 8) Zie onder a.

6. De heer Nieuwe Weme te Oud-Empel

Pleit voor het aanbrengen van verkeersremmende maatregelen in het kader van de dijkverbetering.

Reactie bevoegd gezag:

Is in wezen een aspect dat door de gemeente moet worden opgepakt en mogelijk in relatie kan worden gebracht met de dijkverbeteringsplannen. Gemeentelijke initiatieven zijn nodig en zijn daarna qua meeliften afhankelijk van het te kiezen verbeteringsplan.

7. De heer Van Dijk te Oud-Empel

Pleit voor het behoud van uitzicht na de dijkverbetering.

Reactie bevoegd gezag:

Deze kwestie vormt reeds een aspect bij de verdere uitwerking van de verschillende varianten. Zie ook opmerking onder 5a.

COORDINATIECOMMISSIE VOOR DIJKVERBETERINGSPLANNEN

Tel: 073-6808162

Aan het college van
Gedeputeerde Staten van
Noord-Brabant

's-Hertogenbosch, 31 mei 1996

Betreft: Waterschap De Maaskant
Startnotitie dijkverbetering traject Oud-Empel

Geachte college,

De commissie heeft bovengenoemd plan behandeld in de vergadering d.d. 30 mei 1996. Daarbij zijn de bij uw college ingekomen inspraakreacties betrokken.

De startnotitie biedt naar het oordeel van de commissie voldoende basis voor het opstellen van de projectnota/MER voor dit traject.

Ten aanzien van het in de notitie genoemde binnendijkse alternatief bepleit de commissie om dit niet als optioneel alternatief te beschouwen, doch rechtstreeks te betrekken bij de nadere beschouwing van de alternatieven. De commissie beveelt dan ook aan om dit alternatief gelijkwaardig aan de andere alternatieven te beschrijven en te beoordelen. Voorgesteld wordt om de genoemde toetsingscriteria hierop te bezien (onder meer met het oog op veiligheidsaspecten).

De commissie adviseert u om het vorenstaande te betrekken bij het vaststellen van de richtlijnen voor het opstellen van de projectnota/MER voor dit traject.

Het verslag van de vergadering treft u hierbij aan.

De voorzitter van de commissie,

drs. A. van Harten